

Introduction

Wstęp

Behind us now are the exciting parliamentary elections of October 2023, preceded by a campaign in which anti-immigration themes were strong in the programme of the then ruling coalition, the Law and Justice party (PiS) and Sovereign Poland (Suwerenna Polska). Now it is time for a proper discussion regarding Poland's long-term immigration policy, which needs to be drawn up and then applied with consistency.

Immigration is one of the sources for increasing the country's resources (supply) of labour. And once again it has to be pointed out that Poland belongs to the group of European Union countries whose population is shrinking rapidly: according to forecasts by the Ministry of Finance (from 2022), by the year 2030 Poland's population may have shrunk from the current 37.75 m to 36.6 m, and by the year 2050 – to 34.1 m. At the same time the share of the population of post-productive age will increase, coupled with a drop in the number of people of pre-productive age.

If the age of retirement is not raised, then in terms of percentage of the country's entire population in work Poland will drop from 16th place in 2020 to 25th place in the EU by 2050 (the workforce's share of the total population will drop from 47.4% to 40.4%). As many as one in four working people will leave the labour market. The lowering of the retirement age is responsible for approximately one third of this shrinkage.¹

Could immigration into Poland improve this situation, and if so, to what degree? Around 100,000 people arrived in Poland from Belarus, for political reasons, in 2022; most of them are working. Currently Poland hosts approximately 1.2 million Ukrainians from the enormous wave that swept through our country follow-

Jesteśmy po emocjonujących wyborach parlamentarnych w październiku 2023 r., poprzedzonych kampanią, w której silne były w programie rządzącej wówczas koalicji PiS–Suwerenna Polska wątki anty-immigracyjne. Teraz czas na merytoryczną dyskusję na temat długofalowej polityki migracyjnej Polski, którą trzeba wypracować, a potem konsekwentnie stosować.

Imigracja jest jednym ze źródeł powiększania zasobu (podaży) pracy w kraju. A trzeba powtarzać, że Polska należy do grupy krajów w Unii Europejskiej, których populacja zmniejsza się w szybkim tempie: wg prognoz MF (z 2022 r.) w 2030 roku populacja Polski może się zmniejszyć z obecnych 37,75 mln do 36,6 mln, a w roku 2050 do 34,1 mln. Jednocześnie zwiększać się będzie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, a spadać liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

Jeżeli nie zwiększy się wieku emerytalnego, to pod względem odsetka pracujących w całej populacji Polska do 2050 r. spadnie z 16 miejsca w 2020 r. na 25 miejsce w UE (odsetek siły roboczej w całej populacji zmniejszy się z 47,4 proc. do 40,4 proc.). Z rynku pracy odejdzie nawet co czwarty pracujący. Za ten ubytek w około jednej trzeciej odpowiada obniżenie wieku emerytalnego¹.

Czy i w jakim stopniu może sytuację poprawić imigracja do Polski? Z powodów politycznych z Białorusi w 2022 roku przyjechało do Polski ok. 100 tys. osób; większość z nich pracuje. W Polsce obecnie przebywa 1,2 mln Ukraińców z ogromnej fali, która przetoczyła się przez nasz kraj po napadzie Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 r.; są to głównie kobiety i dzieci. Ilu z nich zostanie na dobre w Polsce i zasili rynek pracy, a ilu wyjedzie na Zachód? Wiadomo też, że przedsiębiorstwa poszukują ludzi do pracy, a wobec braku rąk do pracy w kraju szu-

1 After: A. Rzońca, Wyniki i perspektywy polskiej gospodarki po zmianach z lat 2016-2023 (lit.: Performance and prospects of the Polish economy following the changes of 2016-2023), presented at the 179th mBank-CASE Seminar, 23 November 2023.

1 Za: A. Rzońca, Wyniki i perspektywy polskiej gospodarki po zmianach z lat 2016-2023, prezentacja na 179 seminarium mBank-CASE, 23 listopada 2023 r.

ing Russia's invasion of Ukraine on 24 February 2022; these are mainly women and children. How many of them will stay in Poland for good, and feed the labour market, and how many will leave for the West? It is common knowledge that businesses are on the lookout for people to work for them, and faced with the shortage of manpower at home they are looking for workers outside Poland, using the intermediation of specialised employment agencies.

For Poland to be able to keep hold of forced immigrants (political and economic refugees) and attract economic immigrants, there needs to be long-term immigration, education, and social policy. How does such policy look today, and how should it look? This matter is addressed in the first two chapters of this issue of our Seminar Proceedings by outstanding experts who have been researching processes of migration for years: Dr Maciej Duszczuk, Dr Agata Górny, and Dr Paweł Kaczmarczyk, all of whom are affiliated with the Centre for Migration Research, well respected not only in Europe, at the University of Warsaw. The third chapter presents the findings of a research project carried out by my own institute, CASE – Center for Social and Economic Research (under the direction of Dr Jan Bazyli Klakla), commissioned by CARE International, an American charity that in 2022 committed to assisting Ukrainian war refugees in Poland.

Warsaw, 20 February 2024

kają pracowników poza Polską, korzystając z pośrednictwa wyspecjalizowanych agencji pracy.

Żeby móc zatrzymać w Polsce imigrantów przymusowych (uchodźców politycznych i ekonomicznych) i przyjąć imigrantów zarobkowych, potrzebna jest długofalowa polityka migracyjna, edukacyjna i społeczna. Jak wygląda ona teraz, a jaka być powinna? O tym piszą w dwóch pierwszych rozdziałach tych Zeszytów wybitni eksperci zajmujący się od lat badaniami procesów migracji: dr Maciej Duszczuk oraz dr Agata Górny i dr Paweł Kaczmarczyk, wszyscy związani z szanowanym w Europie i szerzej Ośrodkiem Badań nad Migracjami, działającym w ramach Uniwersytetu Warszawskiego. W trzecim rozdziale są przedstawione wyniki projektu badawczego realizowanego przez mój macierzysty instytut CASE – Centrum Analiz-Społeczno-Ekonomicznych (pod kierunkiem dra Jana Bazylega Klakla) na zamówienie CARE International, amerykańskiej instytucji charytatywnej, która zaangażowała się w 2022 r. w pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy w Polsce.

Warszawa, 20 lutego 2024 r.